PROMETEU

REVISTĂ
DE LUPTĂ PENTRU
PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

BIBLIOTECA „ASTRA" BRAȘOV

CUPRINSUL:

S. O. S. . . . . *„Prometeu"*
Datoria Statului . . . . . *E. Mărculescu*
Polonia și problema minorităților *Ioan Al. Bran-Lemeny*
Concepții noi ce se impun în medicină și viață . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*

Literatură, artă, critică

Nici o brazdă . . . . . *Ioan Al. Bran-Lemeny*
Mihail Dragomirescu . . . . *Petru I. Teodorescu*
Bogdan Duică. . . . . *i. br.*
Final de Roman . . . . . *Lucian Costin*
Coardă veche . . . . . *E. Pitiș*
Alfred Moșoiu . . . . . *Viorel St. Șuluțiu*
Toamnă . . . . . *Victor Tudoran*
Evocare . . . . . *Simeon Giuca*
Cugetări . . . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*
Gânduri sănătoase. . . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*
Poezia de Petőfi . . . . . *Nicolau G. Moisiu*

Recenzii.

Gh. Șt. Cazacu . . . . . *Pan M. Vizirescu*
Expoziția Lucia-Reiner . . . *V. Maximilian*
Dr. Eugen Nicoară și Vasile Netea: Figuri Murășene . *I. Al. B. L.*

Reviste, foi, cronici, note etc. *I. Al. B. L.*

Apare lunar la Brașov.

Anul I. Nr. 5–6 **1 Sept.-Oct. 1934**

PROMETEU

REVISTĂ
DE LUPTĂ PENTRU
PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

CUPRINSUL:

S. O. S. . . . . *„Prometeu“*
Datoria Statului . . . . . *E. Mărculescu*
Polonia și problema minorităților *Ioan Al. Bran-Lemeny*
Concepții noi ce se impun în medicină și viață . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*

Literatură, artă, critică

Nici o brazdă . . . . . *Ioan Al. Bran-Lemeny*
Mihail Dragomirescu . . . . *Petru I. Teodorescu*
Bogdan Duică. . . . . *i. br.*
Final de Roman . . . . . *Lucian Costin*
Coardă veche . . . . . *E. Pitiș*
Alfred Moșoiu . . . . . *Viorel St. Șuluțiu*
Toamnă . . . . . *Victor Tudoran*
Evocare . . . . . *Simeon Giuca*
Cugetări . . . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*
Gânduri sănătoase. . . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*
Poezia de Petőfi . . . . . *Nicolau G. Moisiu*

Recenzii.

Gh. Șt. Cazacu . . . . . *Pan M. Vizirescu*
Expoziția Lucia-Reiner . . . *V. Maximilian*
Dr. Eugen Nicoară și Vasile Netea: Figuri Mărășene . *I. Al. B. L.*

Reviste, foi, cronici, note etc. *I. Al. B. L.*

Apare lunar la Brașov.

Anul I. Nr. 5—6 **1 Sept.-Oct. 1934**

PROMETEU

REVISTĂ DE LUPTĂ pt. PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

Director: Ioan Al. Bran-Lemeny.

Redactori: Horia E. Frunză și Ioan Brânzea.

Comitetul revistei: Dr Mircea Suciu-Sibianu, medic și publicist; Ioan Popa, preot-profesor; G. Tulliu farmacist; cu directorul și redactorii.

Manuscrisele se vor trimite la redacție pe adresa directorului. Cele nepublicate nu se înapoiază.

Autorii sunt rugați a-și trimite redacției operile, spre menționare și recenzare.

Solicităm ziarele și revistele să ne accepte schimbul. Ținem seamă numai de reciprocitate. In aranjarea materialului ne conducem de necesități technice și tipografice.

Cine a reținut Nr. 1 și 2 se consideră de abonat.

80 Lei anual pentru particulari.
200 „ „ „ instituții și autorități.
8 „ exemplarul.

Redacția și Administrația: BRAȘOV, Piața Libertății No. 25

S. O. S.

Invocăm erupţia unui spirit nou!

Dacă punem acest strigăt de alarmă, pe care navigatorii oceanelor şi ai văzduhului îl lansează, în faţa naufragiului, spre cele patru vânturi, ne dăm perfect seamă de importanţa şi seriozitatea lui.

Cu toate-că sunt câţiva ani de când clopotele sună a primejdie, totuşi nimeni în ţara românească nu le-a înţeles glasul, sensul adânc şi mai ales nimeni nu a ştiut să ia o atitudine categorică, bărbătească şi cugetată, pentru înlăturarea pericolului ce ne ameninţă cu dezastru.

Suntem singura ţară anchilozată — în special moralmente — din Europa. Zicala „sărac în ţară bogată" a devenit o crudă realitate, o sinistră batjocură şi o ruşine naţională. Atmosfera de jaf şi de lipsă de scrupule ne sufocă, ne ucide energiile şi valorile. După scandalurile Skoda-Seletzky, Stewart etc., Dl. E. C. Decusară, şeful Statisticei Judiciare, ne desvălue date şi cifre uluitoare: în anii 1924—28 s'au furat la diferite autorităţi publice *4 miliarde Lei,* aproape fără sancţiuni. In schimb la Botoşani studenta de 22 de ani *Maria Sălăvăstru* se sinucide, neavând banii necesari taxei de înscriere la facultate! *Dăunaţii* de război nu au primit nici până azi despăgubirile. Acum li se vor vinde şi singura căsuţă, câtă vreme mii de imbogăţiţi fără control, şi tâlhari ai banului public, şi-au construit palate!

Este adevărat, că noi, cei dela această modestă revistă, născută din chinurile sufleteşti ale zbuciumului

românesc, ne-am propus să privim chestiunile şi să atacăm problemele depe piedestalul moral şi spiritual, ridicat deasupra intereselor restrânse de partid, — conştienţi însă că ne servim şi partidul — şi fără a face personalităţi, totuşi de astă dată suntem nevoiţi a ne abate oarecum şi a ne referi la declaraţiile, de-o fundamentală însemnătate, a doi din patrioţii şi bărbaţii noştri politici cei mai de seamă: Nicolae Iorga şi Iuliu Maniu.

Iubitori şi respectuoşi faţă de tradiţie şi faţă de tot ce această naţie are mai bun — ţărănimea şi stegarii avânturilor naţionale — nu putem însă să nu exercităm un control sever a tuturor acţiunilor şi fenomenelor de importanţă, ce se ivesc în viaţa poporului nostru.

Dar, la obiect: Dl. Nicolae Iorga, prím-ministru, declara: *eu nu sunt eu.* Dl. Iuliu Maniu spunea: *mâinile nu-mi sunt libere.*

Iată două declaraţii identice, cu acelaş sens şi tâlc, de-o extremă gravitate!

Cum se poate ca în România întregită, făurită din sacrificiile a zeci de mii de martiri şi mucenici şi a sute de mii de eroi, 12 ani după unire, doi prim-miniştri de talia celor numiţi, să declare în faţa ţării, că nu au libertatea de acţiune, că mâinile le sunt legate, că personalitatea lor este substituită de alta nevăzută, şi că deci ei nu pot ferici ţara, după cea mai bună ştiinţă şi chibzuinţă a lor?

In întreaga istorie politică a popoarelor nu mai există cazul unor atari declaraţii de desnădăjduit zbucium de guvernare.

Apreciem aceste declaraţii, pentrucă şi ele fac dovada unei onestităţi. Ceea-ce nu înţelegem însă, este, pentru ce aceşti ilustri representanţi ai vieţii noastre publice, nu au avut curajul etic şi politic să declare acestei naţii oropsite, care se zbate în frământări supraomeneşti, ce anume forţe oculte, sau ce puteri lumeşti, se pun în calea fericirii poporului.

Națiunea română, representată prin cetățenii conștienți și loiali ai acestui stat, și prin intelectualii ei de frunte, are dreptul sacru și înalienabil să pretindă deslegarea acestei taine!

Conștiința și demnitatea Națiunii someză, acum în ceasul al 11-lea, pe D-nii Iuliu Maniu și Nicolae Iorga, foști miniștri-președinți, în cari țara și-a pus atâta încredere, să declare în public, cari sunt factorii sau forțele ce i-au împiedecat să acționeze — așa după cum le dicta sufletul — spre binele și propășirea poporului.

Nici-o putere în această țară nu poate să aibă dreptul să se pună în calea progresului, reculegerii și avântului acestui neam!

Dacă vălul misterului s'a lăsat peste uzina guvernărilor noastre, el trebue rupt fără cruțare și șovăire, căci nu putem tolera permanentizarea unui haos vicios, pe socoteala acestui obidit popor, care se frământă desnădăjduit fără putință de scăpare!

Numai atitudini și acțiuni dârze, curajoase și clare ne mai pot salva!

Din adâncurile resorturilor morale ale acestei nații trebue să zbucnească elementar un spirit nou, copleșitor, care să creeze regimul de regenerare, de renaștere spontană și torențială.

Dl. Vaida-Voevod a spus, de curând la Glodeni: „cea mai bună constituție rămâne o iluzie și un elaborat bun de archivă, cât timp conștiința cetățenească nu are forța de a o impune".

Această tristă, dar justă constatare ne urcă sângele în obraz.

Indiferența și îndolența noastră este o rușine și o primejdie națională.

Prometeu.

Datoria Statului

Statul, ca mandatar al intereselor generale, are în primul rând datoria de a se organiza astfel, încât să-şi poată îndeplini în modul cel mai eficace rolul de apărător şi promotor al intereselor obşteşti.

El nu trebue să uite că e mandatar şi nu trebue să devină o sarcină prea grea de suportat de cetăţeni. Cetăţeanul nu trebue să-şi piardă libertatea de acţiune sub povara unui greoi aparat de stat. Statul nu e un scop în sine, ci un mijloc pentru asigurarea sănătăţii şi fericirii cetăţenilor. După cum armura vechilor cavaleri a fost înlăturată ca incomodă şi înlocuită cu arme uşoare şi portative, tot astfel aparatul de stat trebue redus la minimum posibil, fără a sacrifica, firește, nici una din atribuţiunile necesare existenţei şi evoluţiei sale. Tot ce este unitil în funcţionarea statului trebue înlăturat, întocmai ca sacii cu nisip dintr'un balon în ascensiune.

Concepţia ultra modernă a statului, ca singurul regulator al vieţii politice şi economice este desigur greşită. Ori cât de geniali şi de bine intenţionaţi ar fi conducătorii, ei nu se pot substitui multiplelor interese individuale, căci să regulează singure, prin jocul liber al forţelor. Reprezentanţii statului, fiind oameni cu defecte şi slăbiciuni, lasă deschisă uşa abuzului şi arbitrariului.

O primă datorie a statului este, deci, să-şi limiteze şi să şi precizeze atribuţiunile. Amestecul statului în ce trebue si în ce nu trebue, devine vexator pentru cetăţeni. Greşelile şi abuzurile guvernanţilor micşorează prestigiul statului şi întreţine o stare de revoltă a cetăţenilor, care aşteaptă numai momentul prielnic să isbucnească. Ce neplăcut impresionat a fost un australian, când a vizitat Germania antebelică. Aci totul e „verboten" îmi spunea el, pe când la noi totul e liber. Libertatea, însă, nu trebue confundată cu desmăţul. Noi nu ne putem plânge de lipsa de libertate, ca în Germania lui Wilhelm al

II-lea, ci de arbitrar şi abuz, care e mai greu de suportat de cât o îngrădire a libertăţii, ştiinţific organizată.

Statul nostru îţi face impresia unui monarh bolnav şi capricios, care reacţionează deosebit după împrejurări şi persoane. Ultima *Lege pentru apărarea Statului* îi dă în mână cele mai periculoase arme. Nimeni nu mai are voe să-şi exprime liber vre-o părere, deosebită de a guvernului, fără să se expue la pedepse extrem de severe.

Legea pentru apărarea Statului, tocmai prin lipsa de precizie a dispoziţiunilor ei, este o armă monstruoasă în mâinile abuzive ale guvernanţilor. Ce deosebire mai este între un stat înarmat cu asemenea legi în contra cetăţenilor săi şi cutare monarh absolut cu mâinile pline de sânge din trecutul îndepărtat al Babilonului, al Egiptului sau al Imperiului tătăresc? Statul trebue să ne dea impresia unui organism sănătos, plin de înţelepciune şi îngrijat de interesele supuşilor, ca un părinte de copiii săi.

O altă datorie a statului este să-şi organizeze astfel diferitele sale atribuţiuni, încât să nu împieteze una în domeniul celorlalte.

Intr'un stat abuziv, ca al nostru, asistăm zilnic la substituirea puterei administrative celei judecătoreşti. Toate abuzurile Poliţiei se clasează în această categorie. Mă gândesc la cazul Ciumetti, care a fost suprimat de Poliţie şi aruncat într'un lac de lângă capitală.

Asupra imixţiunei puterei legiuitoare, sau mai bine a reprezentanţilor acestei puteri, în atribuţiunile Administraţiei şi Justiţiei, nu mai e nevoe să insist. Sunt prea cunoscute numirile, mutările, avansările şi indepărtările din funcţiuni, abuzive, făcute prin intervenţiile parlamentarilor.

Statutul funcţionarilor publici nu le garantează acestora suficient stabilitatea, astfel ca intervenţiile să nu poată influenţa funcţionarea normală a aparatului de stat. Funcţionarii sunt astfel, continuu sub ameninţarea valurilor politicianismului. Această nesiguranţă împiedecă o selecţionare serioasă şi o înaintare întemeiată pe merite proprii, având ca urmare, o micşorare calitativă şi cantitativă a muncii prestate. Munca, însă, trebue făcută de cineva. De aci nevoia de a angaja noi funcţionari, cari să înlocuiască lenea unora şi neaprecierea altora.

O a treia datorie a Statului este să-şi plătească funcţionarii astfel încât să asigure un *minimum de existenţă*, pentru a nu-i pune în situaţia de a-şi câştiga în mod necorect restul necesar pentru existenţa lor şi a familiei. Nu trebue să mai existe funcţionar de stat sub 3000 de lei. Cum putem pretinde

de pildă sergenţilor de stradă, să ne apere viaţa şi avutul nostru, când salariul lor nu atinge nici 2000 lei lunar, din care trebue să-şi plătească chirie, leme, hrană şi îmbrăcăminte pentru ei şi familiile lor? Demnitatea unui stat se menţine şi prin demnitatea şi prestigiul funcţionarilor lor. Ce deosebire este între starea funcţionarilor cu salarii de mizerie, şi acestea neplătite la timp, şi între sclavii din antichitate? Uneori situaţia acestora era mai bună, căci avea cel puţin asigurată locuinţa şi mâncarea, pe cari fuucţionarul nu le mai are.

Pentru a împiedeca lăcomia unora, se impune să se fixeze un maximum de salar de 30,000, peste care să nu poată trece nimeni pentru nici un motiv şi sub nici o formă.

Salarizarea să fie uniformă pentru toţi funcţionarii statului, după un tablou, în care variaţiile să fie determinate de studii şi vechimea în serviciu, adăogând un plus de salarii pentru funcţionarii căsătoriţi, care să crească proporţional cu numărul copiilor.

Paralel cu aceasta se impune un control serios şi cu sancţiuni aspre contra celor ce nu-şi fac datoria.

Numai în felul acesta Statul va putea să înlăture plaga funcţionarismului, recrutându-şi, prin selecţiune, numărul de funcţionari, de care are nevoe absolută şi cari, având o situaţie materială asigurată, vor fi nu numai pricepuţi şi muncitori, dar şi cinstiţi.

Eft. Mărculescu

Polonia şi problema minoritară.

Intreaga opinie publică mondială s'a ocupat insistent de declaraţiunea ministrului de externe al Poloniei, colonelul Beck, prin care a denunţat în faţa Ligii Naţiunilor, tratatul minorităţilor, pe motiv că acest tratat nu a fost estins asupra tuturor statelor.

Este adevărat, gestul Poloniei, de a denunţa unilateral un tratat, consfinţit de Liga Naţiunilor, este, formal, o greşeală şi anume pentru că toate ţările au înalta datorie să se străduiască a da viaţă, putere şi eficacitate Societăţii Naţiunilor.

In fond însă, cererea Poloniei, ca tratatul minorităţilor să fie generalizat este nu numai justă şi echitabilă, ci ea corăspunde cu însuşi principiul de a fi, democratic şi egalitar, al Soc. Naţiunilor. Dacă tratatul minoritar s'ar generaliza, deocamdată măcar asupra statelor europene, am realiza o importantă etapă, am creia, un însemnat element şi factor pacific, din ceeace ar trebui să constitue, realemente, programul Societăţii Naţiunilor. De mult timp Polonia cere acest lucru, cu drept cuvânt, şi chestiunea se tergiversa. Sub acest aspect gestul Poloniei nu numai. că nu este tragic. ci el poate fi considerat chiar de un gest eroic, căci se vede că numai astfel statele şi conducătorii lor, prezenţi în Liga Naţiunilor, se trezesc din amorţeală, dându-şi seamă, că se află într'o funestă anchilozare.

E timpul suprem al trezirii.

In vreme ce la Geneva se ţin discursuri, statele se prepară febril pentru războiu!

Noi cerem dela Liga Naţiunilor un spirit superior pacific şi în primul rând fapte, fapte şi iar fapte, cari să prepare şi să asigure pacea.

Si vis pacem, para pacem! Altfel L. N. rămâne o arlechindă. Acest lucru nu ni-l poate contesta nimeni!

Ioan Al. Bran-Lemeny.

Concepţii noi ce se impun în medicină şi în viaţă.

Vorbind în capitolele de până acuma despre *„Sport şi Respiraţiune"* am ajuns la subiectul fixat în articolul trecut:

Intinerirea şi durata vieţii.

Aţi auzit desigur cu toţii de procedee de întinerire.

Mai cunoscute de opinia publică sunt procedeele Brown-Sequard, Voronoff şi Steinach. Brown-Sequard întrebuinţează prima oară lichid de extract testicular în injecţii subcutanate, Voronoff transpaltează testicul de maimuţe tinere sub pielea bătrânilor ce doresc întinerirea şi au bani de cheltuit, iară Steinach dela Viena leagă canaliculele spermatice, ca sperma care nu se mai varsă la exterior să se resoarbă în organism şi să contribue astfel la vitalitatea în plus a corpului operat. Işi merită oare aceste metode artificiale numirea de procedee de reîntinerire? Iată răspunsul cel mai competent în această materie, dat de Prof. Dr. Marinescu, celebrul nostru neurolog, care a studiat mult problema bătrâneţii. Intr'o convorbire avută cu Steinach la un congres de sexologie în 1931 la Berlin, a convenit cu Steinach, autorul unui nou procedeu, aşa zis de întinerire, că toate aceste procedee trebue numite mai exact procedee de reactivare. E o deosebire esenţială între o numire şi alta. Reactivarea înseamnă, că organismul, în urma procedeului aplicat se reînviorează pentru scurt timp, câteva săptămâni până la câteva luni, ca apoi să recadă chiar mai jos decât ar fi fost fără aplicarea intervenţiunei. Dacă sub întinerire înţelegem ceea-ce trebue să înţelegem, nu miracolul lui Faust, care predându-şi sufletul lui Mephisto, se vede peste noapte întinerit,

ci, *păstrarea sănătăţii şi elasticităţii corpului nostru până la adânci bătrâneţe, şi vârsta asta trebue să fi eapropiată de 100 de ani, sau dincolo de ei, atunci n'avem alte mijloace de întinerire, şi de-o lungă durată a vieţii, decât viaţa corporală conform principiilor de igienă corectă, iar viaţa sufletească conform principiilor eterne ale evangheliilor creştine.* Ne explicăm mai pe larg în cele ce urmează.

Masaryk bătrânul preşedinte al republicei cehoslovace dă următoarea reţetă de întinerire care se acoperă întru toate cu concepţia noastră: *„Trăeşte moderat, fereşte-te de a mânca prea mult, alcool de loc. cată des cerul senin şi soarele, aeriseşte continuu locuinţa, în fiecare zi baie şi gimnastică, dar în prima linie croeşte-ţi un program, pe care să-l urmezi cu sfinţenie şi crede neclintit în steaua ta".*

Tratatele mai noi de igienă (Courmont-Ruchaix-Precis d'Hygiene) biologi celebrii (Prof. Fischer Univers. Jalle St-Unite) anunţă următoarea formulă magică de longevitate:

„Trebue să ajungem vremea, când boala să fie numai un accident evitabil, iară moartea să fie aşa zicând fiziologică sosind, pentru omul ce trăeşte în perfectă armonie cu igiena, abia la 100 de ani şi mai târziu".

Că răspândirea cunoştinţelor de igienă au mărit durata vieţii o dovedesc statisticele. In sec. al 16-lea din 1000 persoane ajungeau 583 la 60 ani, în sec. al 18-lea 718, iar în sec. al 20-lea din 1000 persoane ating 806 vârsta de 60 de ani. Vechii creştini, şi-i vedem încă şi azi în număr mare, uitau adagiul biblic: *„Corpul tău este templul sufletului"* şi în cazul cel mai bun dacă nu-l chinuiau nu-i dădeau nici o îngrijire, pornind dela ideea falsă, care este în opoziţie cu întreg spiritul biblic, că trupul trebue mereu chinuit şi disprețuit, spre a salva sufletul. Am văzut vara trecută, într'o neuitată excursiune la Sf. Munte Athos (Grecia), înconjurat de splendita Mare Egee, care mă invita să mă arunc din luntre în apele ei, la fiecare 10 minute, călugării ortodocşi de acolo, reţinându-se dela ori-ce bae sub motiv, că vechile canoane opresc această desfătare a trupului.

După aceste preliminări, se poate prevedea care ar fi formula noastră de întinerire şi longevitate.

Pentru corp:

Infrânarea la mâncare, alcool-tutun de loc, culcatul şi sculatul de vreme, soare, aer liber, mişcare cât de multă, băi dese.

Pentru suflet:

Gânduri curate şi optimiste, credinţă'n Dumnezeu.

E cert că prin viaţa noastă fără igienă şi fără Dumnezeu ne scurtăm viaţa cu 10 ani. O putem deduce şi din o simplă paralelă între durata vieţii noastre şi a animalelor înconjurătoare. Fără excepţiune fiecare trăeşte de cel puţin 10 ori vârsta maturităţii sale. Un câine matur la 2 ani trăeşte 20 de ani un cal tot aşa, vulturul, papagalul chiar 100 de ani; de 100 de ori vârsta maturităţii lor. Ştiinţa medicală de azi susţine deci, că şi omul ar trebui să trăiască în perfectă sănătate de cel puţin 5 ori vârsta maturităţii sale, deci cel puţin 100 de ani. Nu de mult o comisie de savanţi englezi au plecat la poalele Himalaiei să studieze cauzele longevităţii indigenilor de acolo, cari trec, în imensa majoritate a cazurilor, de 100 de ani. Nu cunosc încă rezultatul acestui studiu, dar din cunoştinţele noastre îl putem deduce cu exactitate. Aceşti indigeni sunt cei mai curaţi oameni din lume cu baia zilnică, raze ultraviolete în abundenţă nu cunosc alcoolul, tutunul şi carnea şi mai presus de toate sunt cei mai religioşi oameni, prosterându-se de 5 ori cu faţa în spre răsărit, absorbind astfel din ceruri pacea neturburată a sufletului (Vezi într'o mănăstire din Himalaya de Mircea Eliade). Problema mai prezintă unele aspecte interesante cari, din lipsă de spaţiu, vor putea fi expuse numai în numărul viitor.

Dr. M. Suciu-Sibianu.

Nici-o brazdă!

Din apus, dinspre pusta maghiară
De pe stepe pleznite de vânt
Ne soseşte puhoi de ocară
Răbufnită în ritmuri de cânt.

Şi ei vor să ne smulgă Ardealul
Ce e leagănul nostru pe veci,
Când mai plânge pe plaiuri cavalul
Şi nici morţii nu sunt încă reci.

Mai trăiesc încă 'n inima noastră,
Şi trăi-vor eternul veleat!
Miruiţi de tăria albastră,
Pentru ţarină ne-am cununat.

Şi orfanii mai plâng pe la uşe
Sunt copii de martiri şi eroi!
Am uitat!... dar mai ard sub cenuşe
Răzvrătiri de dureri şi nevoi!

Nici-un bulgăr din brazdele ţării!
Nici-un pumn din pământul străbun!
Noi zărim pe redutele zării
Strălucind tricolorul român.

Şi cu lacrimi stropitu-ne-am glia;
Şi cu sânge eroic de dac
Pus-am ţării pe veci temelia
Să dureze din veacuri în veac.

Vie orice furtună 'ncleştare,
Dorobanţi străjuesc la hotar;
E cu noi Dumnezeul cel Mare,
Şi în suflet ni-e ţara altar.

Nici-un bulgăr din brazdele ţării!...
Nici-un pumn din pământul străbun,
Noi zărim pe redutele zării
Strălucind tricolorul român....

I. Al. Bran-Lemeny.

Mihail Dragomirescu

Profesorul — Criticul — Literatul

Sunt şase ani de atunci. Cu prilejul împlinirii a sasezeci de ani de viaţă, studenţi, tineri profesori (mai toţi foşti elevi), prieteni, scriitori şi admiratori s'au strâns în jurul profesorului M. Dragomirescu pentru a-l sărbători, aducându-i prinosul lor de recunoştinţă şi de admiraţie pentru rodnicia unei munci de neobosite de mai bine de treizeci ani pe ogorul literaturei, al esteticei literare şi al culturii naţionale.

Era un omagiu meritat şi o răsplată — singura răsplată, dar cu atât mai preţioasă, cu cât este mai desinteresată —, ce se aduce oamenilor de muncă şi de bine a cărora politică, aşa cum se face politică în ţara românească!, le-a refuzat posibilităţile mai largi de activitate şi de realizări.

Cu acel prilej, i s'a oferit maestrului un volum de omagiu — o adevărată podoabă — datorit ingrijirii prof. Raul Teodorescu, în care foşti elevi şi calaboratori ca N. I. Rusu, George Marinescu, Emilian Constandinescu, Cora Valescu şi alţii, precum şi scriitori consacraţi, foşti membri ai cenaclului dela *„Convorbiri Critice"*, ca Cincinat Pavelescu, I. Basarsbescu şi Liviu Rebreanu şi-au spus cuvântul lor plin de căldură şi plin de talent.

Il am înainte. De trei zile îl răsfoiesc. De trei zile nu-mi pot deslipi ochii de pe şirurile atâtor perle litetare — adevărate creaţiuni poetice — şi de pe şirurile admiraţiei şi ale recunoştinţei. Mă fură cititul Fără să-mi dau seama cum, îmi reînviază ambianţa de preocupări şi de cugetare, pe care am trăit-o odinioară — o! sunt mulţi ani de atunci şi aproape un sfert de veac! — în apropierea, aş putea zice, în intimitatea maestrului M. Dragomirescu Imi răsună şi acum în ureche vorba lui de dojană: „puţin de mai stăruiai, intrai în Arcadia" şi un

sentiment de părere de rău pentru lenea mea şi pentru descurajarea mea de atunci, simt că mă invadează. Ei! dar am alunecat pe panta amintirilor . . . . .; să mă întorc la subiect.

* * *

Profesorul. Acei cari au trăit intimitatea lui Titu Maiorescu, acei cari i-au fost elevi, acei cari l-au cunoscut, au putut afirma că trăsătura fundamentală a personalităţii marelui om al culturei române a fost didacticismul său. Titu Maiorescu era profesorul. Profesorul trecea înaintea cugetătorului, înaintea criticului, înaintea omului politic.

Despre Mihail Dragomirescu, afirmaţia s'ar putea formula invers: M Dragomirescu este criticul înăscut; esteticianului şi criticului i se subordonează profesorul. Catedra de estetică şi de literatură română a profesorului M. Dragomirescu a fost o continuă ilustrare a doctrinei sale estetico critice, o adevărată şcoală de estetică şi critică literară. In această şcoală profesorul Dragomirescu a pledat pentru frumosul în poezie cu toată convingerea unei vieţi întregi de cercetare şi cu căldura unui suflet de apostol. Criticul s'ar fi putut impune şi fără o catedră universitară. Concepţiile lui juste, puternic sprijinite pe psichologia experimentală şi pe estetică ar fi răsbit desigur; dar succesul cel mare, succesul de atmosferă şi de ambianţă, răspândirea pe întreg cuprinsul ţării, a concepţiei estetic-literară de cercetare în literatură, aceasta se datoreşte catedrei.

Iată pentruce se cuvine să ne ocupăm mai întâi de profesorul Mihail Dragomirescu. Pentru mine, scriitorul acestor rânduri, sarcina nu este uşoară. Trebue să fac un suprem apel la memorie — la memeria afectivă! — să cobor pe scara timpului cu 25 ani pentruca să retrăesc, spre a o reda aevea, atmosfera cursurilor si seminariilor lui M. Dragomirescu. Mă ajută, este drept, în acestă privinţă, împrejurerea deosebit de favorabilă şi de măgulitoare pentru mine, de a fi fost dintre studenţii săi cei mai apropiaţi dintre acei studenţi, puţini la număr, pe care profesorul îi invita la sine acasă, în strada Gramond sau în Dealul Spirei, la şedinţele literare ale Convorbirilor Critice, pentru ca să pot conta pe un efort al memoriei. De altfel contactul asiduu cu seriile sale de studenţi de după războiu şi cu colaboratori intimi ca N. I. Rusu, George Marinescu şi alţii, mă îndreptăţesc la o caracterizare.

Cum aş putea mai bine să pun în lumină figura prof. M. Dragomirescu, decât evocând o imagine rezumativă: imaginea seminarului de lit română. Par'că văd sala cea mare a Facultăţii de Litere din Bucureşti, sala No. 18 înţesată de studenţi — studentele mai în faţă, mai puţine la număr şi mai decora-

tive, studenţii mai în fund, mai numeroşi şi mai activi — în timpul orelor de seminar. Era un spectacol grandios. Gemea sala de tineret, iar emulaţia şi râvna de a participa la discuţiunile prilejuite de analizele literare — era epoca lui „Apus de Soare“ a lui Ioan Trivale — atingeau o culme nebănuită la alte seminarii, la care se lucra cu 10, 15 studenţi. Iţi dădeai bine seama că profiţi, că înaintezi, că dela fiecare şedinţă de seminar ieşi tot mai luminat şi mai orientat asupra problemelor literare. N'am auzit student, nici în timpul meu, nici după mine, care să fi trecut pe la seminarul profesorului Dragomirescu şi să-l fi părăsit, fiindcă nu-l interesa. Dinpotrivă; chiar şi studenţi dela alte specialităţi veneau să audieze seminariile profesorului Dragomirescu, fiindcă îşi dădeau seama că profită.

Acum, dela imagine să trec la caracterizare. Ceea ce se deosebeşte şi se reliefează, ca o trăsătură dominantă a personalităţii sale, în profesorul Dragomirescu, este înalta sa conştiinţă despre catedră: a socotit-o ca pe un *templu* închinat adevărului şi ca pe un *oficiu* cultural şi naţional. In serviciul acestei conştiinţe a pus toată puterea sa de muncă, în adevăr respectabilă, şi toată conştiinciozitatea. Lozinca sa permanentă a fost: *adevărul* înainte de toate. Nici o concesie unei anumite şcoli sau unui anumit curent, cu timbratură modernistă, naţionalistă, poporanistă. Cumpănă dreaptă între şcoli şi curente în interesul adevărului estetic. In cenaclul său au putut foarte bine sta alături un Ion Dragoslov, novelist de inspiraţie poporană (ţărănească) cu elegantul trubadur Cincinat Pavelescu. Acesta a fost crezul prof. Dragomirescu, predicat o viaţă întreagă şi dela catedră şi în scris.

Cursul său de estetică (estetică în sine şi estetică liberă) se prezintă în adevăr mai arid şi mai puţin atrăgător; era urmat numai de studenţii de specialitate, cari, fiind totdeauna numeroşi, umpleau sala. Ariditatea acelui curs deriva pe de o parte din natura obiectului însuş, pe de altă parte din nomenclatura meticuloasă şi întortochiată a unui sistem de estetică pură şi estetică literară pe cale de formaţie şi asupra căruia profesorul nu era pe deplin stabilit. Studenţii însă îşi dădeau seamă de înălţimea cugetării profesorului, de hotărîtele lui străduinţi pentru a ajunge la închegarea unui sistem original de gândire estetică şi-l urmau plini de admiraţie.

Un ultim cuvânt, înaintea încheerii acestui capitol, se cuvine să fie spus — tocmai fiindcă a venit vorba de studenţi — despre apropierea sufletească, aş putea zice, intimitatea, în care profesorul admitea pe studenţii săi; purtarea sa de grije şi atenţia binevoitoare pentru munca fiecăruia dintre ei, chiar şi a celor mai modeşti; cuvântul de îmbărbătare şi

sfaturile de călăuzire pentru cei în adevăr înzestraţi. Câţi tineri scriitori nu-i datoresc prof. M. Dragomirescu revelaţia talentului şi gloria lor de azi!

* * *

Criticul. Titlul de mai sus, pentru a corespunde realităţii trebue neaparat completat cu prefixul „estetician". M. Dragomirescu este un estetician şi un critic. Cine a premers? Esteticianul sau criticul? Răspunsul, dacă considerăm retrospectiv cariera de critic şi de îndrumător literar, nu este greu de aflat: a premers criticul. Format la şcoala de înaltă potenţă ideologică a Convorbirilor Literare de sub călăuzirea lui Titu Maiorescu, sprijinit pe o vastă cultură filosofică, condus de un simţ literar înăscut, M. Dragomirescu de pe băncile Şcoalei Normale Superioare s'a relevat „critic". Era predestinat pentru critică: largă comprehensibilitate estetică, judecată analitică pătrunzătoare, bun simţ înăscut. Pe măsură însă ce a înaitat în critică, a simţit nevoia fundamentării ei pe principii superioare filosofice. A aprofundat în special psihologia experimentală — în această privinţă D-sa este un elev tot atât de autentic al lui W. Wundt, ca şi D-l Rădulescu-Motru — şi estetica, pe care a studiat-o, în decurs de ani, în principalii săi reprezentanţi, dela Plato şi Aristotel până la Kant, Schopenhauer, Hegel, Jean Marie Guyot, Vischer şi Fechner. Nici direcţia deductivă (platoniciană), nici cea inductivă (aristotelică) a esteticei n'a satisfăcut spiritul său de cercetător. Maestrul Dragomirescu caută adevărul estetic în sinteza ambelor direcţii, creindu-şi astfel o „estetică integrală". Valoarea acestei opere — creaţiune personală şi originală a gânditorului român Dragomirescu — vremea, infailibilă unitate de măsură a valorilor o va dovedi. Unele afirmaţiuni de amănunt, unele părţi de ansamblu, cu siguranţă unii termeni, vor fi modificaţi, dar opera ca atare va continua să trăiască şi într'un viitor nu prea îndepărtat se va rândui lângă operele de seamă ale neamului.

Estetica integrală, aplicată la studiul literaturei, l-a condus pe maestru la întărirea convingerii sale în necesitatea criticei dogmatico-estetice. Spre deosebire de concepţiile şcoalelor critice anterioare — explicativă, biografistă, istoricistă — spre deosebire de scopurile propuse şi de metodele întrebuinţate de aceste şcoli în critica literară, maestrul Dragomirescu afirmă că adevărata operă literară şi în special „*capodopera*" este o entitate de sine stătătoare, care nu poate fi intimată nici lumei fizice, nici lumei psichice; această entitate, având o structură proprie şi o viaţă aparte, *este o existenţă psichicofizică.* Fiind o entitate aparte, ea trebue să fie studiată în sine şi pentru

sine, după anumite criterii estetico-literare. Studiul capodoperei, precedat de studiul *ideei generatoare* şi a ambianţei sufleteşti propice creierii operei de artă, a condus pe critic la adâncirea convingerii sale asupra deosebirei dintre *personalitatea umană* şi *personalitatea artistică* a poetului. Una este personalitatea omenească, prin care poetul se aseamănă cu toţi ceilalţi oameni, şi alta este personalitatea artistică, prin care poetul se deosebeşte de restul omenirii şi este *„el însuşi"*, unic în felul său, afirmă criticul Dragomirescu. Acestui fel personal de a fi al poetului, personalităţii artistice, îi acordă un caracter transcendental, mistic. Timpul, care verifică toate afirmaţiile şi toate teoriile, punându-le în adevărata lor valoare va arăta dacă între aceste două personalităţi coexistente în fiinţa artistitului şi fără legătură de cauză şi efect, de strat şi substrat, între ele — cum dovedeşte maestrul — nu sunt în realitate exact în aceeaşi relaţie, în care se află în acelaş individ *viaţa inferioară psihică* (sensaţii, reprez. percepţii, afecte simple, acte reflexe, habitudini) cu viaţa psichică superioară; că prin urmare personalitatea artistică este o *sublimare* a personalităţii omeneşti a artistului.

Cu retuşeri sau adăogiri posibile, sistemul estetico-critic al maestrului Dragomirescu va rămâne în picioare. Roadele lui binefăcătoare se văd de pe acum: sunt sutele de profesori de l. română, mai toţi formaţi la şcoala maestrului, care împărtăşesc la mii şi mii de elevi adevăratele criterii de judecare şi de apreciere a operilor literare şi a poeţilor; este un întreg fel de a judeca, aş putea zice, o întreagă mentalitate, mai receptivă şi mai înţelegătoare pentru literatură, răsărită din munca de mai bine de trei decenii a lui M. Dragomirescu.

Opera estetico-critică a maestrului Dragomirescu — fără a socoti partea filosofică propriu zis, partea de învăţământ şi de educaţie sau cea beletristică — este vastă. Indicele bibliografic al acestei singure părţi te deconcertează şi te uimeşte. Totuş în această prodigioasă producţie trei mari lucrări merită să fie puse în cea mai vie lumină, fiindcă cuprind chintesenţa gândirii maestrului:

1. *Teoria Poeziei* şi *Critica „ştiinţifică"* şi *Eminescu,* publicate într'un volum în 1906 (volumul, dăruit de autor cu dedicaţie proprie frumos legat în piele, este păstrat cu veneraţie în biblioteca mea). In această operă, autorul dărâma temeiurile şubrede ale criticei aşa zisei ştiinţifice şi desvoltă concepţia sa asupra personalităţii artistice. Lucrarea aceasta de tinereţe a fost pe dea'ntregul refăcută de autor, în anii de după războiu, fondul rămânând în mare parte acelaş şi mai cu seamă completată cu studiul inspiraţiunii poetice, al ideei generatoare şi

al armoniei, al treilea element al capodoperei, care face legătura indisolubilă între fond şi formă.

2. *Ştiinţa Literaturii*, operă concepută pentru mai multe volume, dintre care a apărut primul şi cel mai important. Această lucrare, amplificată în special în partea ei introductivă şi ideologică, a fost tradusă în franţuzeşte în două volume. In ea sunt cuprinse estetica integrală şi principiile esteticei literare.

3. *Dela misticism la raţionalism*, operă de sinteză, în care maestrul se ocupă, între alte probleme literare, de cele trei mari epoci, ce pot fi deosebite, la o cercetare mai atentă, în desvoltarea culturei româneşti, începând dela Asachi şi Eliade Rădulescu până în zilele noastre: a) edoca de imitaţie a civilizaţiei occidentale; b) epoca de asimilaţie a acestei civilizaţii şi începuturi de elaboraţie proprie; c) epoca de reală creaţie.

* * *

In volumul de omagiu, câţiva tineri profesori, seduşi de farmecul personalităţii spirituale a maestrului, amintind despre celalt mare critic al literaturei române, Titu Maiorescu, am strecurat afirmaţia că olimpianul Maiorescu a adaptat, în mod magistral, în adevăr, la literatura română, principii şi metode de cercetare estetico-literare, împrumutate altor gânditori din altă literatură; că opera critică a lui Titu Maiorescu, se remarcă mai mult prin efectele ei negative: sub biciul ironiei maioresciene s'au spulberat în vânt şi au dispărut toţi falşii poeţi şi alături de ei şi poeţi veritabili incipienţi, timizi şi neîncrezători ca în faţa oricărui început, dar care s'ar fi putut desvolta fără acea ironie omorîtoare.

Printr'un fel de punere în paralelă, pe care ei dealtfel n'o fac „expressis verbis", dar pe care cetitorul vrând nevrând, trebue să o facă în mintea sa, entuziaştii omagianţi ar dori să facă să reiasă şi mai mult în relief valoarea şi meritele maestrului Dragomirescu. Acestor tineri scriitori, aşa de bine intenţionaţi, eu mi-aş permite să le răspund cu o vorbă franţuzească: *„A tout seigneur, tout honneur"*. N'are nevoie maestrul nici de cea mai neînsemnată adumbrire a personalităţii şi activităţii critice a lui Titu Maiorescu — acest Socrate al lumii româneşti, pentru a rămânea el însuşi cu meritele şi gloria pe care l-a imprimat epocei sale literare şi prin toate marile servicii, pe care prin „Junimea" şi după Junimea le-a adus literaturei române, se situiază pe un piedestal, de care ar fi o impietate să ne atingem. Maestrul Dragomirescu, format la şcoala severă a lui Titu Maiorescu, continuă şi desvoltă unele dintre principiile şi metodele de investigaţie critică ale fostului său profesor şi-şi creiază un întreg sistem de gândire estetică,

propriu şi original, pe linia dreaptă a acestor principii. Aceşti doi bărbaţi, braţ la braţ şi ochi în ochi, vor trece împreună la gloria posterităţii.

Acesta cred că este adevărul.

* * *

Literatul (romancierul). A treia latură a personalităţii literare a maestrului Dragomirescu, surprinzătoare prin elementul ei de neasteptat şi de neprevăzut, este latura poetică.

In adevăr, maestrul a debutat în literatură prin poezie, ca şi Sainte-Beuve. La şedinţele de *„Lunea seara"* ale cenaclului Convorbirilor Critice, de multe ori maestrul Dragomirescu ne delecta cu lectura neaşteptată a unei poezii originale, dintre cele nepublicate în „Convorbiri Literare". Erau însă încredinţaţi că acele isbutite poezii erau numai „păcatele tinereţii" şi că odată cu vârsta matură şi cu specializarea sa în direcţia esteticei şi a criticei literare, acea arteră reală, dar..... modestă! a încetat de a mai pulsa. După treizeci şi mai bine de ani — cine oare a spus vorba: „il n'y a pas d'âge, il n'y a que des forces"? — spre uimirea şi deconcertarea tuturor, în special a co'egilor întru critică, M. Dragomirescu ne surprinde cu *„Copilul cu trei degete de aur"*, roman publicat în 1930. Era începutul unei adevărate revoluţii în câmpiile elizee ale literaturii; graniţele dintre beletristică şi critică se prăbuşiau.

Aşa dar şi criticii pot fi poeţi; şi criticii, cu toate facultăţile lor de comprehensibilitate estetică şi de raţiune analitică, — facultăţi desigur active, dar nu creatoare — cu toată specializarea lor în direcţia criticei, au dreptul la exprimarea integrală a personalităţii lor, făcând dovada puterii lor de creaţie, atunci când o au. Faptul s'a înţeles ca atare şi toţi ceilalţi critici, şi cei mai tineri, ca G. Călinescu au început să scrie romane Despre „Copilul cu trei degete de aur", revista *„Braşovul Literar"* şi-a spus cuvântul său, aici în Braşov. Despre *„Focul"* cel de-al doilea roman al maestrului Dragomirescu mă voiu ocupa într'un articol viitor.

Petru I. Teodorescu.

Gheorghe Bogdan-Duică.

Învăluit în veşmântul morţii, s'a stins subit la Braşov, unde îşi legănase primii ani ai copilăriei, acela care a fost: Gheorghe Bogdan-Duică.

Din cei 68 de ani ai vieţuirii sale, aproape patru decenii i-a servit culturii, şcoalei, bisericii şi neamului său iubit. Inzestrat cu o inteligenţă sclipitoare şi cu o cultură temeinică, câştigată la universităţile din Budapesta, Viena şi în Germania, a izbutit ca prin vorba, scrisul şi atitudinea sa, să-şi creeze o atmosferă de încredere şi admiraţie. Colaborator apreciat la numeroase reviste literare şi de cultură, se distinge prin sinceritate în ceiace spunea şi susţinea. Articolele sale de cultură, critică, literare şi politice sunt scrise cu măiestrie şi cu un admirabil spirit de analiză.

Cu putere de muncă şi de o energie uimitoare s'a dovedit în toate manifestările sale publice. Ca preşedinte al secţiunii literare, a fost pentru aşezământul cultural al Astrei un devotat şi preţios membru activ prin directivele înţelepte pe cari le patrona.

Ca profesor la Universitatea din Cluj a fost un adevărat apostol, bucurându-se de stima studenţilor cari s'au perindat pe dinaintea catedrei lui. Chiar şi în vremea din urmă, când purta pe umeri greutatea zilelor unui septuagenar, Bogdan-Duică a rămas neşovăitor în îndeplinirea datoriei. Dar activitatea sa nu s'a mărginit numai la rolul de propagator al culturii, ci s'a estins şi asupra

unor lucrări prețioase de specialitate, scoțând la lumina tiparului o întreagă serie de opere; cercetări, studii, comunicări originale etc.

Pentru toate aceste merite, Academia Română i-a acordat onoarea de a fi ales membru al ei.

Astăzi când nu mai viețuește între noi decât cu moștenirea duhului său robust, cu rodul prețios al muncii și geniului său, îi înălțăm altar în sufletele noastre, în convingerea că lespedea pe care se va săpa adânc numele său, va servi la monumentul cultural al neamului românesc, iar numele celui ce a fost Gheorghe Bogdan-Duică va sluji de pildă generațiilor viitoare.

i. br.

Final de roman.)*

Dorm cristantemele pe masă
In singurătatea clipelor livide,
In ceas târziu de noapte
Ca niște fresce ușor bronzate
De vălurele pale de lumină,
De visul păcii aromate.
Și 'n liniștea sfielnică
Din când în când
Câte o filă tu o 'ntorci
De gânduri reci brumată...
De ultimul roman...
Și iarăși albe brațe lin se 'ntind
In reveria dulce-a unui vis,
Prin care ochiul tău agale
Lunecă trudit, pe jumătate 'nchis...
Al iubirii înger
Fâlfăie
Lumina pală 'ncet o stânge,
C'o filă între degete te-adoarme
Și pacea caldă 'ncet o stânge...
— — — — — — — —
In al visurilor splen
Ca într'un ultim
Lung acord
Al reveriilor catifelate
De-o mână de Chopin...

Lucian Costin.

*) Din manuscrisul „Peisagii și Simfonii“ în curs de apariție la Craiova.

Coardă veche.

Nu te-am mai atins de mult
N'am mai vrut să știu de tine,
Azi mi-e dor ca să te-ascult
Coardă-ascunsă 'n piept la mine.

Cântă-mi azi și pune'n cânt
Vrajă dulce, vrajă nouă,
Pune tot ce ți-e mai sfânt
Și te rupe coardă 'n două.

Ecat. Pitiș.

Alfred Moşoiu

Doi ani dela moartea poetului

Aruncându-mi întâmplător ochii pe un număr vechiu al revistei „Universul Literar", mi-am amintit că în ziua de 10 Sept. a. c. s'au împlinit 2 ani dela moartea regretatului poet Alfred Moşoiu.

Făclia ce a luminat o clipă mişcându-se printre noi, cu bucurii şi cu dureri omeneşti, cu satisfacţii şi cu necazuri, s'a stins. Fatalul destin şi-a arătat puterea prea de timpuriu, asupra fiinţei sale, asupra omului.

S'a dus şi el pe calea necurmată pe care ne vom duce toţi cei ce avem menirea de a umbri o clipă cu fiinţa noastră trecătoare pământul acesta. A murit, în floarea vârstei, când se formează la mulţi poeţi nu numai maturitatea talentului, dar şi recunoaşterea lui. Zeilor le place desigur oamenii tineri, concepţie mângăetoare şi de resemnare în faţa morţii, a antichităţii, şi soarta a voit ca şi poetul nostru, care în câteva clipe de repaus a găsit prilejul de-a se cufunda în lumea de odinioară a faunilor, satirilor şi zeilor de mult dispăruţi, să fie luat de timpuriu de dânşii, din mijlocul nostru. Tristeţea stărue totuş asupra noastră, asupra prietenilor săi, asupra acelora, cari se vor fi desfătat măcar câteva clipe cetindu-i versurile. Cine or fi prietenii lui cei mai apropiaţi sufleteşti, dacă nu cei ce vor fi admirat versurile lui, cei ce se vor fi veselit s'au înduioşat cetindu-i comediile „Jocul Apelor" şi mai ales „Striaua", unde veselia şi hazul se imbină atât de armonios cu eroismul personagiilor sale de mult

dispărute din istoria neamului nostru? Dacă cee-ce era trecător în poetul Alfred Moşoiu, omul, a pierit, sufletul rămâne printre noi, căci partea luminoasă, partea care rămâne totdeauna la cei aleşi, a rămas cristalizată în scrierile sale. N'a plecat deci, fără să ne lase ceea-ce avea mai bun.

Poetul A. Moşoiu s'a născut în ziua de 8 Octomvrie 1890 la Galaţi. A făcut studiile liceale la liceul Sfântul Sava din Bucureşti. Pleacă în străinătate, pentru a face studiile universitare la Paris, urmând dreptul. Venind în ţară a fost între altele referent până la moarte al Cassei Şcoalelor.

A colaborat la o mulţime de reviste. Gazeta Transilvaniei, Flacăra, Luceafărul, Sburătorul, Universul literar etc. A scris nuvele, schiţe, comedii în versuri, proză şi poezii. Datat cu talent poetic, cu formă care are incontestabil resonanţă, poezia lui A. Moşoiu are legături de asemănare destul de vizibile cu poezia lui Anghel. Amintirile de odihnioară cu subtitlul: „A fost odată" material poetic în sine, deşi nu profund redat, într'o formă frumoasă şi atrăgătoare, deşi nu originală, ne produce adeseori melancolie cu atât mai mult cu cât simtămintele poetului le recunoaştem ca ale noastre. „Cântecul amintirilor", „Cântec trist", „In ce vol", „Căzuse în aceiaş seară", „Sufletul Grădinii" conţine poezii de o gingăşie şi de o finete remarcabile. Forţa profundă lipseşte şi poate e natural aşa, când poeziile au de subiect florile. Par tot aşa de fragile aceste poezii, ca şi florile pe cari le caută acordând florilor însuşirile profund omeneşti, desleagă sentimente de duioşie. „April", „Stau triste florile", „Un crin" etc. Una dintre cele mai frumoase poezii şi într'o formă adecuată fondului, cu simţăminte delicate şi duioase, este „Rugăciunea Florilor". Şi aceste flori, pe cari le-a iubit şi cântat oare existavor pe mormântului poetului?

Viorel St. Şuluţiu.

Toamnă.

Fața veștedă, îngălbenită,
Mâna de cadavru, — mână moartă, —
Toamnă, te-am văzut ieri dela poartă,
Cum treceai pe uliță grăbită.

Cum ai poposit în miez de lanuri,
Și-ai înfipt prin iarba încă vie,
Floarea cu petala viorie,
Toamnă cu miros de bărăganuri.

Ai aprins pe cer o lună ștearsă,
Și-ai vărsat rugină peste foi de plopi,
Ai cărat spre sate clăile de snopi,
Toamnă arămie, palidă și arsă.

Victor Tudoran.

EVOCARE.

Polixeniei...

Ți-aduci aminte, când eram amicii
Pasionați, ai cărților cu poze?
... Eram, atunci, mai mici decât piticii,
Purtam în suflet jocuri de-artificii...

Îți amintești, de cărțile cu poze?

... Erau minuni atâta de frumoase,
Incât și azi îmi mai aduc aminte...
Zâmbeau, în atitutini luminoase,
Și clowni vioi, și zâne mici, sfioase.

Cu toate strălucirile 'n vestminte;

De-atunci... au nins în păr și 'n suflet anii,
Și din castelul cărților cu poze,
— Unde-au murit, în visuri, castelanii, —
N'au mai rămas nici plopii, nici castanii,

Nici sfincșii mov visând apoteoze...

...E moartă lumea cărților cu poze.
Să plângem astăzi trista bătrânețe?
Nepoții vor începe iar povestea...
(Și vor avea tot timpul s'o învețe.)

Îți amintești de cărțile cu poze?

Simion Giuca.

Cugetări.

Dacă m'ar întreba cineva să spui în 2 cuvinte care-i legea supremă pentru suflet şi corp, aşi răspunde: bunătatea pentru suflet, mişcarea'n liber pentru corp. In bunătate se rezumă toată biblia, în mişcarea'n liber toată igiena. (Dr. S. S.)

*

Suntem în post. Citez admirabila definiţiune a postului făcută de sf. Vasile; pare-că a-i citit o pagină din cei mai noi reformatori: „Postul este cel mai bun paznic al sufletului, cel mai bun tovarăş al corpului, arma preţioasă a vitejilor, scutul atleţilor. Alungă spiritele rele, îndeamnă la pietate, te învaţă înfrânarea, îţi inspiră modestia, îţi dă curaj în războiu, dar te învaţă să iubeşti pacea. Dă aripi rugăciunii tale zilnice, ca să se poată înălţa până la cer. Este sprijinul caselor şi părintele sănătăţii, povăţuitorul tinerimii şi podoaba bătrânilor, plăcutul tovarăş al călătorilor şi amicul sigur al soţilor".

*

Prin respiraţie nu absorbi numai cei 500 cm. cubi aer necesar plămânului pentru oxidaţiune ci te pui în legătură cu natura înconjurătoare. Fă dese inspiraţiuni adânci în aerul curat şi proaspăt al dimineţii vei câştiga şi oxigen în plus, şi vei avea senzaţia, că însuşi D-zeu pătrunde în inima ta. (Dr. S. S.)

*

Deşi medic, eu am azi convingerea, că formula vitală, soare, apă şi fructe, vindecă cele mai multe boli fără medic, fără medicamente şi fără operaţii, şi-ţi dă în acelaşi timp cheia sănătăţii vecinice, dacă ştii şi vrei să o aplici zilnic conform celor mai mari terapeuţi nemedici ai lumii *Kuhne* şi *Kneipp.* (Dr. S. S.)

*

Quantumul de fericire este invers proporţional cu întinderea contactului nostru cu viaţa socială: cu cât mai puţină viaţă socială, cu atât mai multă fericire (Lascarov-Moldovanu).

(Din colecţia **Dr. Suciu-Sibianu).**

Gânduri sănătoase.

Trei elevi ai liceului Lazăr din Bucureşti, din cl. VI-a, Dinescu, Răşcanu şi Grigoriu, au ucis în luna Febr. a acestui an, pe deputatul bucovinean Eusebie Popovici. Crima a fost pusă la cale după toate legile criminalilor, gândită şi studiată cu săptămâni mai înainte, până la cele mai mici amănunte şi executată cu atâta dibăcie, cu mănuşi şi măşti, încât dacă cine ştie ce denunţ n'ar fi arătat parchetului pe criminalii ordinari, ea ar fi putut rămâne nedescoperită.

Şi acum, descoperită, câte incriminări. Părinţii acuză pe profesori, că nu se ocupă de educaţia caracterului, profesorii acuză pe părinţi cu şi mai drept cuvânt, că nu supraveghează pe copii lor acasă. Ziarul „Universul" publică o prea tristă fotografie din colecţia Drului Minovici, în care se vede un lucru ce te îngrozeşte: *tot grilajul Liceului Lazăr din Bucureşti de jur-împrejur înconjurat de josnica literatură pornografică, otrăvitoare de suflet a editurii Ignatz Hertz,* cuc ărţi ce poartă titlul tuturor fantaziilor murdare ale scriitorilor inconştienţi. Crimele inchiziţiei, Crimele voluptăţii, Amantul D-nei Chaterley, Omul care a asasinat, Un maestru al pungaşilor, Femeia care ucide, Regele opiului, Cadavrul din tren etc. etc. din colecţia Romanelor celebre de 15 Lei. Cine nu vede în aceşti „bandiţi ai condeiului" pe autorii morali ai crimei din str. Gen. Angelescu?

Şi totuşi. In mijlocul acestor incriminări şi acuze îmi vine în gând o comparaţie şi o scenă din viaţa Mân-

tuitorului. Să le expun pe rând şi pe scurt pe amândouă pentru a putea trage unele consecinţe preţioase pentru viaţă.

Iată comparaţia. Intr'o singură expectoraţie a unui tuberculos există 7 miliarde bacili de tuberculoză. In ţară avem 200.000 de mii de tuberculoşi; ne putem uşor face calculul, că este imposibil ca fiecare din noi să nu fie contaminat de bacilul tuberculozei, şi fiecare din noi ne-am bolnăvi, dacă nu-ţi întocmeşti aşa viaţa ta fizică încât chiar dacă a pătruns bacilul în tine, să nu aibă nici o putere asupra ta. Printr'o severă igienă a corpului poţi deveni imun şi nu-ţi pasă de loc de bacilii ce pătrund la tine fără de voia ta. Nu putem să ne punem şi sufletul nostru într'o astfel de stare de imunitate faţă de infecţiile de ordin moral?

Următoarea scenă din viaţa Mântuitorului ne arată cum să ne însuşim această imunitate sufletească. Isus intră într'un sat din Galileia la cele 2 surori credincioase Marta şi Maria, pentru a poposi. In timp ce Maria aşezată la picioarele Mântuitorului (LCC X. 38—41) asculta cu nesaţ cuvintele dumnezeeşti ale Fiului ceresc, Marta „care era împărţită cu multă slujire" şi nu-şi mai vedea capul de atâta treabă şi forfoteală, — căci voiau să servească pe Isus cum se cuvine celui mai mare învăţător al lumii, — se adresează cu un ton mai ridicat, ca să priceapă sora sa Maria. „Doamne nu-ţi pasă, că sora mea m'a lăsat să slujesc singură? Zi-i dar să-mi ajute". Isus îi răspunde acele cuvinte menite să rămână şi după disparaţia acestei lumi: „Marto, Marto pentru multe lucruri te îngrijorezi şi te frământi tu, dar un singur lucru trebueşte".

Un singur lucru ne trebueşte pentru imunitatea, pentru mântuirea sufletului nostru: cuvântul lui Dumnezeu. Nu poţi ocoli în viaţă pericolul de a te infecta de tuber-

culoză, sau alte boli infecţioase; nu-ţi pasă de aceste pericole, un singur lucru trebueşte şi aici; corpul tău îngrijit aşa, fără alcool şi fără tutun, ca să fie demn locaş al sufletului. Nu-ţi pasă de infecţiile şi pericolele morale, dacă-ţi îngrijeşti astfel sufletul prin lectura zilnică a Bibliei, încât dacă noroiul vieţii ce stropeşte până la tine, ţi-ar păta puţin fondul tău curat, tot impregnat cu cuvântul etern al cărţii sfinte să rămâie.

Dr. M. Suciu-Sibianu

Nebunul

Alexandru Petőfi.

de ce mă turburați?
plecați
de-aici.
am de sfârșit un lucru mare, mă grăbesc.
din razele de soare-mi împletesc
un bici. un bici de flăcări.
voi biciui lumea.
se vor văita, și eu voi râde,
cum și ei au rîs când mă văitam.
ha, ha, ha!

c'așa e viața. ne văităm și râdem.
dar moartea ne șoptește: taci!
deja odată am murit și eu.
acei cari vinul îmi băură,
otravă mi-au turnat în băutură.
și ce-au făcut — s'ascundă crima lor
îngrozitoare, — asasinii mei?
...s'au aplecat asupra mea și-au plâns.
ași fi voit atunci să mă ridic,
și nasul tuturora să le muște.
dar nu le muște, m'am răsgândit,
să aibă nas să mă miroase
când voi fi putred și să se sufoce.
ha, ha, ha!

și unde m'au îngropat? în Africa.
acesta — a fost norocul meu,
fiindcă o hienă m'a desgropat.
singurul binefăcător îmi fu — acest animal.
dar și pe-acesta l-am înșelat.
el pulpa să-mi mănânce-a vrut;
eu i-am dat inima,
și-aceasta-a fost atât de-amară, 'ncât muri.
ha, ha, ha!

dar înzadar, așa pățește,
cel care bine face omului, ce-i omul?
se zice: rădăcina unei flori
care 'nflorește sus, în raiu
dar asta nu-i adevărat.
omul este-o floare a cărei rădăcină
se află jos, în iad.
toate-acestea m'a 'nvățat un înțelept,
ce totuși fu un mare prost: fiindcă-a murit de foame.
de ce n'a jefuit sau n'a furat?
ha, ha, ha!

dar de ce râd? ca un nebun;
ar trebui să plâng,
să plâng că lumea e atât de rea.
și Dumnezeu cu ochii lui de nouri,
adesea plânge că a plăsmuit-o.
ce folosește însă și lacrima cerească?
cade pe țarină, pe humă păcătoasă,
unde oamenii o calcă în picioare.
și ce devine lacrima?
...noroiu.
ha, ha, ha!

o cer, o cer, tu veteran bătrân,
pe pieptul tău medalie ai soarele.
iar haină, zdrențuită haină, norul.
hm, așa se liberează veteranul.
răsplata 'ndelungatului serviciu,
e o medalie și-un rând de haine-zdrențe.
ha, ha, ha!

și știți oare ce'nseamnă pe graiul omenesc,
când prepelița zice: pit-pa-lac"?
să ocolești femeea, asta'nseamnă.
femea-atrage pe bărbați,
ca fluviile, marea.
de ce? ca să le'nghită.
frumoasă fiară e femeea-fiară
frumoasă, dar temut primejdioasă.

o, iubire, — vin otrăvit, —
în cupă de aur eu te-am sorbit.
un strop din tine (cît un bob de rouă),
mai dulce e decât de miere — o mare.
dar mai omorîtor decât o mare de otravă.
ați văzut marea cîndva,
când uraganu-o ara,
și-și seamănă într'însa grăunțele de moarte?
văzuta-ți uraganul,
pe acest negru țăran
cu-a fulgerelor codiriște 'n mână?
ha, ha, ha!

când fructu-i copt se rupe de pe creangă.
pământule, ești copt, deci trebuie să cazi.
doar până mâine mai aștept.
dacă și mâine 'ntârzie finala judecată,
săpând adânc chiar până la centru,
voi duce-acolo praf de pușcă,
și lumea
voi arunca-o 'n aer...
ha, ha, ha!

Nicolau G. Moisiu.

RECENZII.

G. Șt. Cazacu: „Calea sângelui".

— Poezii Ed. III. —

„Antologia tinerilor poeți" a recoltat cincizeci și cinci de nume, nu atât dintre cele mai consacrate, cât dintre cele mai proaspete.

Care-i va fi fost criteriul, nu-l putem bănui, dar socotim că a făcut o mare greșală omițând condeie care s'au dovedit bine inspirate și de multă vreme cunoscute. E cazul poetului *G. Șt. Cazacu.* Autor al mai multor volume de poezii și harnic colaborator la atâtea reviste, era printre cei mai indicați să ocupe un loc în paginile „Antologiei". Nu l-a ocupat, cu toate că unul dintre volumele sale: *„Calea sângelui"*, a ajuns la a III-a ediție, iar *„Academia Română"* l-a distins cu unul din premiile de poezie din anul acesta.

E o măgulitoare atenție pentru poetul nedreptățit și o satisfacție de rară prețuire.

Despre *Antologii*, avem cuvinte care seamănă cu ale tuturor celor ce cunosc nevoile literaturii noastre. Dar suntem împotriva abuzului și pretindem autorilor competință aleasă și spirit de obiectivitate; iar când le lipsește aceasta, să urmeze indicațiile înaltului for al culturii noastre. S'au revoltat mulți împotrivă-i și mai ales dintre acei autori de cuplete, cărora, prin interpretări bizare, unii le acordă meritul de a fi realizat opere înalte.

Au fost greşiţi în revolta lor. Fiindcă, pe cât bănuim noi, *Academia Română* nu vrea să se confunde cu marele public cetitor. Pe ea n'o impresionează un volum de poezii care a produs sensaţie în clipa când a apărut, pentru ca mai târziu să fie dat uitării, dar e datoare să înregistreze opera meritorie care aduce o contribuţie în literatură şi făgăduieşte că va avea durată.

D-l *G. Şt. Cazacu*, deşi a neglijat reclama sgomotoasă a răsvrătiţilor, a îndeplinit condiţia cea bună, pentru care *Academia* l-a mângâiat.

* * *

Volumul *„Calea Sângelui"* nu este o carte de vorbe strâmb legate şi vagi închipuiri cum ştiu să realizeze cei mai mulţi tineri din recenta „Antologie". Este o adevărată poemă a sufletului uman, îngenunchiat de cea mai tragică împrejurare a destinului său: războiul. Din marea frescă a durerilor, discernământul poetului a ştiut să aleaga aspectele de eternă impresionabilitate. Vremea nu schimbă nimic din omenescul de totdeauna şi tocmai lucrul acesta face ca poemele homerice să stea şi azi pe planul întâi, cum, desigur, vor sta şi în veacurile viitoare.

D-l *G. Şt. Cazacu* a văzut mulţimea dăruită asprimilor, contopită, prin rostul aceluiaşi destin, într'un suflet uriaş. Sub zodia a-tot-nimicitoare şi în vârtejul de panică, această mulţime s'a conturat în imagina sângerândă: *„Convoiul durerilor vii"*.

Nu mai este *insul,* care poate nu mai există, ci gloata:

Plânge cerul şi pământul; curg siraguri de convoaie
Tristă-i gloata care calcă lungul drum de cimitire....
(La drum).

Şi în acest calvar, unde se învălmăşesc, purtându-şi osânda de-opotrivă: mame, copii, moşnegi, soldaţi, vite

care trag poverile îndurerate şi pândite de acelaşi sfârşit, — îşi adaogă şi natura rănile ei, pentruca tot peisagiul să se desraţionalizeze în faţa cugetului înfrânt:

Petale presară nimicul
Pe arme, pe vite, pe morţi...
...In largul deschiselor porţi,
Snblimu-i sublim şi ridicul!

(Ceremonial).

Aspectele sunt mult mai numeroase. Toate înfăţişează, însă, pătimirea epavelor omeneşti, năucite de viforul dement al nimicirii. Poetul *G. Şt. Cazacu* a realizat această atmosferă tumultuoasă, cu un grad de impresionabilitate, potrivit spasmului şi svârcolirilor unui suflet de proporţii turburătoare. Nu e ţipăt, nu e luptă de scăpare, ci numai înfăţişarea unei resemnări trecute dincolo de firesc. E condiţia cea adevărată îndeplinită de d-l *Cazacu* în picturalul acestei căi sângerânde.

Şi poate, până la d-sa, nimeni în poezia noastră n'a văzut războiul în culorile atâtor dureri. Deaceea, este interesant că, prefaţa volumului aparţine d-lui *Mareşal Averescu*. Eroul războiului, vine cu înţelegere aleasă şi aduce laudă unei poezii, care nu cântă măcelul ci-l demască în înfăţişarea lui odioasă; şi astfel, marele Soldat, e în deplin acord cu sfatul Academiei.

Nici nu se putea să fie judecată altfel o poezie a cărei calitate o formează, mai întâi conţinutul sufletesc şi apoi, plasticitatea imaginelor, îmbinate cu pricepere şi mai ales cu multă simţire.

Pan M. Vizirescu.

Expoziția Lucia Carolina Reiner.

In viața artistică a orașului nostru evenimente de artă plastică sunt puține.

Unul dintre acestea l-a constituit expoziția de portrete a vienezei Lucia Carolina Reiner.

Operele sale îți dau impresia unui temperament viguros, mai degrabă de bărbat, decât de femeie.

Capetele de studiu și portretele, diferitele personagii în număr de 22, sunt lucrări în pastel și cărbune, colorat, rezultatele unui ochiu ager, scrutător, care observă fidel trăsăturile chipului omenesc. Sunt pline de lumină, de expresie și de zâmbet. Sunt figuri senine, cu priviri, când visătoare, când gânditoare, sunt fiecare în parte tot atâtea copodopere de psihologie, nu numai de anatomie.

In majoritatea cazurilor aceste capete cari au un maximum de vitalitate, trădează însușiri sculpturale ale exposantei, diferitele părți proeminente ale feței fiind bine reliefate, tratate în gen sculptural și în trăsături largi.

Sunt sigur că dacă s'ar ocupa cu sculptura, expozanta „s'ar juca“ cu lutul, l-ar stăpâni cu aceeași ușurință cu care stăpânește culoarea.

Nici-o linie, nici o nuanță de culoare nu este de prisos. Toate sunt puse la punct cu judecată și cu mult spirit de observație.

Expoziția aceasta a făcut cinste nu numai expozantei dar și Brașovului, care în cursul vremurilor n'a prea avut ocazie de a vedea între zidurile lui o expoziție de portrete de talia acestora.

Recomand d-șoarei Reiner din tot sufletul, ca pe viitor să nu ne prea ocolească orașul nostru, asigurând-o de o bună primire nu numai morală, dar și materială.

V. Maximilian.

Dr. Eugen Nicoară și Vasile Netea: Figuri Murășene.

Ed. rev. „Progres și Cultură“ Tg. M. (Prețul 15 Lei).

Felicităm pe autori pentru bunul gând de a fi scos din negura uitării cele 7 „figuri murășene“, în personagiile marilor dispăruți: Petru Maior, Gheorghe Șincai, Al. Papiu-Ilarian, Constantin Romanu-Vivu, Virgil Onițiu, baronul Vasile Pop și Nicolae Petra-Petrescu. Intr'adevăr cine își mai aduce azi aminte de acești vajnici luptători și susținători ai ideii naționale și democratice și precursori ai idealului de întregire a neamului. Câtă suferință, câtă muncă desinteresată și devotament, câtă demnitate în ținută și câte nobile sacrificii au dispărut deodată cu ei.

Nu înțelegem însă un lucru. Pentru ce savanții și istoricii noștri (cu excepția câtorva Dl. G. Bogdan-Duică etc.) nu s'au ocupat în deajuns cu viața și opera lor și mai ales pentru-ce posteritatea actuală nu le-au eternizat amintirea printr'un bust, lăsându-le și mormintele în părăginire?

Cărticica de care ne ocupăm, bine scrisă, cuprinzând datele strict necesare într'o lumină inimoasă și caldă, este o mică biblie națională, de patriotism și educație morală, pe care ar trebui s'o poarte la sân toată suflarea românească, toți cărturarii, și în deosebi oamenii noștri politici.

I. Al. B. L.

REVISTE ŞI FOI.

„Ţara Bârsei" Anul VI. No. 5. Sept. Oct. 1934.

Graţie muncii tăcute şi râvnei neobosite a profesorulni Axente Banciu, şi acest număr al excelentei reviste se prezintă abundentă, ca un hambar preţios. In afară de studiile de înaltă valoare şi compentinţă ale d-lor Sexil Puşcariu (Numele satelor noastre), Alexandru Ceauşianu (Vremuri de osândă Rev. din 48/49 din persp. unui ard. Josif Schiopul (Cavalerii Teutoni şi Ţara Bârsei), Dr. Ilie Dăianu (Luptătorul condeiului naţional), Norbert Salmen (Scrisori vechi), Th. Tartar Ludu (Cronica comunei Prejmer), redacţia revistei şi-a achisiţionat şi condee noi şi bine datate. Remarcăm astfel studiul serios şi bine documentat: „Semne bune în viaţa economică mondială" al concetăţeanului nostru priceput economist, Dr. N. G. V. Gologan, precum şi contribuţiile bune ale noului colaborator Dr. Constantin Sasu.

Partea literară, dările de seamă şi cronica, ca şi până acum, selecte şi cuprinzătoare.

*

Viaţa Literară, Anul VIII. No. 161 Buc. Dl. I. Valerian inimosul redactor al revistei este un om al bunului gust. Iscusinţa şi tactul cu care ştie să-şi conducă revista i-au adus mulţi prieteni şi distinşi colaboratori. Octav. Suluţiu, Joan Dongorozi, Horia Furtună, Joan Th. Ilea, Radu Gyr etc. îi asigură calitate şi durată. Revista se prezintă atât de variată vioaie şi simpatică, încât impresionează reţine şi cucereşte.

*

„Flamurei Verzi" îi dorim mereu aceeaşi limpezime şi aceeaşi tinereţe.

*

„**Frize**“ Anul I. No. 6—7 August Sept. 1934. Braşov. Atitudinile de avânt şi de sfidare sunt simpatice şi interesante. Remarcăm proza bună a D-nilor Neculae Cantonieru şi Mihail Chirnoagă. No: 8 1 Oct. 1934. Aduce şi acest număr un suflu cald, vibraţii de tinereţe: „Exerciţiile pentru călcarea inimii“, dacă cuprind multe crâmpee şi observaţii nu numai juste dar şi necesare, ele sunt interesante şi unele chiar... spirituale. Bine prins este în special portretul „vechiului tovarăş de literatură“ Dl. Nicolae Cantonieru, actualul conducător al revistei, este un om sensibil şi sincer. Fără să cunoaştem motivele, regretăm faptul despărţirii de revistă a D-lui Aurel Marin.

*

„**Braşovul Literar**“ No. 19—20 August 1934, de sub direcţia D-lui Cincinat Pavelescu a apărut în haină nouă şi artistică. Relevăm în primul rând admirabilele „Amintiri Literare“ ale Maestrului Cincinat, de acum 40 de ani, din viaţa de cenaclu şi boemie, în tovărăşia regretatului al Al. Macedonski etc. Din poezii remarcăm „Norii“ de Olga Caba şi „Schimbare“ de Ioan Th. Ilea D-nul Dragoş Vrânceanu discută prematur dar provocând interes, problema unei noi mişcări literare în Ardeal. Găsind un piedestal iust-obiectivismul ardelenesc, conchide: „Spiritul obiectiv al Ardealului... poate duce, în conformitate cu marea lui tradiţie, la o nouă formă literară, care e de datoria celor ce deţin firele mişcării ardelene, de a o pregăti.“ Exact. Dar de ce se vorbeşte aci de „formă“ literară şi nu, cum ar fi logic şi natural, de un nou fond literar, de o nouă ideologie, sau spiritualitate literară, pornită din obiectivismul ardelenesc, proectat asupra elementelor naţionale şi etice ale vitalităţii specifice a ardelenilor. Ce să ne facem cu „forma“, care ne-a chircit şi ne-a distrus până acum o bună parte din elementele de avânt şi de cristalizare a patrimoniului tradiţional ardelenesc. Literatura „modernă“ în Ardeal este de import; ea nu este autentică şi nici nu poate da roade de preţ. Străduania este zadarnică şi clasificarea redactorului revistei (pg. 118) este o clasificare „sistem“, sui generis, complect lipsită de criterii cultural estetice şi etnico-psichice.

Ardealul va merge şi trebue să meargă spre un tradiţionalism neoclasic. Restul se pierde în snobism.

In „Cronică“ în afară de recensiile asupra „Vieţii lui Ştefan Cel Mare“ (M. Sadoveanu) şi a „Ideologiei statului român“ (C. Rădulescu Motru) se văd întinsându-se antenele avide de captare calculată ale unei vălmăşeli de laude şi măguliri dulcege, lipsită de orice obiectivitate. Ca ecrescenţă maladivă a acestui sistem, putem citi pe pag. 128, sub titlul „Frize“ o pro-

poziție cuprinzând o expresie trivială, pe care ne repugnă, să o repetăm.

*

„Banatul Literar" Anul I. No. 1 Sept. 1934. Timișoara. Director: Lucian Costin.

După regretabila dispariție a revistelor „Banatul" și „Semenicul". „Banatul Literar" vine să împlinească un gol prea simțit în viața culturală și literară a acestei provincii. *D-l Lucian Costin* Acest prodigios și talentat scriitor de-o vastă cultură, originar din Bucovina, dar concrescut și renăscut pe plaiurile frumoase ale Banatului, a făcut marele efort pentru realizarea planului său, dând Banatului și vieții noastre publice, un factor de cultură care să-i reprezinte valoarea și să-i canalizeze străduințele spre propășire și avânt.

Ne bucurăm, că primul număr al noii reviste se prezintă într'o atmosferă de eflorescentă sănătate și estetism. Colaboratori distinși, ca Aurel Peteanu și poeta Mia Cerna, apoi Ion Miuță, Gh. Catană, Damian Izverniceanu, Gh. Atanasiu ș. a. i-au asigurat dela început reușită deplină. Toate contribuțiile sunt de preț și merită să fie în deosebi relevate. De aceea nu spicuim. Firește, Dl. Lucian Costin își are partea leului. Totuși: dacă „Preludiu Diafan" este o perlă de imaginație și poesie, epigramele sunt cam slăbuțe.

Pentru ținuta clasică a revistei, pentru valoarea estetică și culturală a ei trimitem salutul nostru frățesc D-lui Lucian Costin și-i dorim viață și deplină izbândă.

*

Provincia Literară. Anul II. Iunie Aug. 1934. Sibiu.

Revista sibiană, de sub direcțiunea iscusită a D-lui Paul Constant se fixează din ce în ce mai bine în pământ sănătos. Ne bucură să constatăm, că tocmai numărul de față se străduește a înfiripa dintr'o concepție superioară a artei tășnită din idealizmul creiator, o ambianță de seninătate, de înălțare și de avânt sufletesc. Această atmosferă este și sursa și rațiunea de a fi a artei. In afară de epigramele mereu vii și gustate ale măestrului Cincinat Pavelescu și de sugestivul „Cântec" al D-lui Paul Constant, remarcăm cu deosebită satisfacție judiciosul studiu al D-lui Dr. I. Popescu Sibiu „Problema tineretului și demagogia literară"; îl iscălim în întregime, căci pentru noi e un punct de bază și un principiu de conștiință.

Pe cei cu teza „artă pentru artă" noi îi împărțim în: incapabili, degenerați, naivi sau interesați; am spus-o și-o repetăm: arta nu-și are nici sursa, nici funcția nici rațiunea de existență,

în sine. Ea este har divin, pornind din sublim, trăind prin sublim şi mergând spre sublim. Colaboratorul Licu Pop, în recenzia asupra Dragostei noastre cea de toate zilele, are perfectă dreptate când spune: Există o veche concepţie despre artă în care credem: Astfel amintim pe Bacon: arta se naşte din aspiraţia omului neidestulat de priveliştea întunecată a lumii, după o lume care să satisfacă setea lui de armonie, seninătate... In acelaş înţeles R. Wagner concepe arta ca o încercare de a modela lumea in sensul dorinţelor noastre, măcar într'o lume imaginată.

*

Gazeta Ilustrată. Anul III. Iunie-Iulie 1934 Cluj.

E o bună şi utilă publicaţie. Este ceea-ce ar trebui să intre în familii, să se afle în mâna tineretului nostru şi să-i fie hrană sufletească şi spirituală.

Recomandăm revista călduros părintelui şi tinerilor.

*

13. Anul I No. 6—7 Focşani.

D-nii Al. Călinescu, George Car şi Pavel Nedelcu, apreciatele condee conducătoare ale revistei, ne-o prezintă în sclipiri de tinereţe şi prospeţime.

*

Viaţa Ilustrată. Anul I. No. 7 Septemvrie 1934. Directorul revistei D-nul Nicolae Colan este prodigios în muncă şi norocos şi priceput în înfăptuiri. N-rul acesta de sub direcţiunea D-sale ne aduce un material preţios şi select. Este revista căreia ar trebui să i se dea cât mai multă viaţă şi variaţie, spre a putea pătrunde în toate căminurile.

*

Lanuri. Anul I. Iulie-August 1934. Mediaş. Onorabile străduinţi, la această revistă tinerească, cu multe poezii interesante în felul lor şi mai ales cu un şi mai interesant studiu „Pastişe Interioare şi Exterioare" datorit unui condei inteligent şi cult, D-nul N. Ladmiss-Andreescu.

Vorbind despre „plusinteriorişti", autorul conchide cu perfectă dreptate: „Haina nouă a cuvintelor nu poate ascunde lipsa de originalitate: nu-i suficient să vii cu descoperiri noi în şirul frazei, ca să pretinzi că ai creiat. Originalitatea, în acest caz, poate fi aceea a utilizării cu măestrie a filologicului şi — admitem a etimologicului, — deşi regulele generale trebuie să aibă şi aci cuvânt prim. In nici-un caz însă, nu putem fi ori-

ginali conceptual, oricâte cuvinte vechi ne-am strădui să schimbăm în frază cu altele noi, sau pur şi simplu inventate".

*

Inmuguriri. Anul III. No. 5-6-7. 1934. Fălticeni.

Revista „Inmuguriri" e ţâşnită, pe cât se pare dintr'un nobil imbold, spre bune îndemnuri. Modestă ca înfăţişare şi technică, ea cuprinde totuşi licăriri. Sunt înmuguriri de artă şi de idealism.

Remarcăm pe lângă scrisul directorului, profesor Tempeanu, în special poeziile „In faţa anilor ce trec" de Genu Georgescu, „Triluri de Caval" de Lucian Costin, „Declin" de Aspazia Munte, etc. Recenziile şi cronica bine susţinute.

*

Plaiuri Secelene. Anul I. No 9—10 Satulung-Săcele. 1934.

Dl Victor Tudoran, idealist, cu preocupări frumoase şi rodnice pe ogorul culturii şi literaturii noastre, secundat cu râvnă de Dl Nic. G. Moisiu, a reuşit să facă din „Plaiuri Săcelene" un organ de publicaţie, care se impune atenţiei cititorilor, prin materialul sobru, interesant şi variat pe care ni-l presintă. Bunele condee de colaboratori pe cari şi le-a achiziţionat asigură revistei trăinicia la care sunt datori să contribue toţi bunii români.

*

Munca Literară. Anul II. No. 16. Bucureşti.

Priceput condusă, cu colaboratori buni, cu material totdeauna interesant şi variat, „Munca Literară" s'a impus ca o revistă de spiritualitate şi de o demnă ţinută literară şi culturală. Noi o felicităm şi-i dorim spornicie.

*

Vitrina. Anul I. No. 1. Alexandria.

*

Revista Teologică. Anul XXIV No. 7-8 şi 9-10 Sibiu. director: prof. Nic. Colan.

Masivă şi serioasă, cu preocupări teologice, religioase şi culturale de primul rang, această revistă durează viguros într'o atmosferă de înaltă demnitate. Nu ştim dacă ea se bucură de întreaga atenţie a cercurilor noastre culturale. Ce bine ar face dacă s'ar inspira cu toţii dintr'ânsa.

*

Progres şi cultură. Anul II. No. 7 Septemvrie 1934. Târgu Mureş.

Asociaţia învăţătorilor judeţului Mureş merită o menţiune din cele mai bune pentru înfăptuirea şi durarea revistei „Progres şi cultură", care pare a se prezenta din ce în ce mai amplă, situându-se pe un nivel destul de înalt şi sobru; materialul variat şi contribuţiile interesante se datoresc unor colaboratori aleşi şi în cea mai mare parte pregătiţi şi bine intenţionaţi. Menţionăm nume ca: Dr. Eugen Nicoară, Ioan Bozdog, Dr. G. Preda, Ioan Agârbiceanu, Alexandru Ceuşianu, Ioan Butnariu, Ioan Th. Ilea, Gherghinescu-Vania, Ştefan Ciontea, Aurel Popp, Horia Petra-Petrescu etc.

D lui Nicolae Albu, secretarul de redacţie, pentru sporuica şi frumoasa sa muncă, aprecierea şi simpatia noastră.

*

Viaţa Basarabiei. Anul III. No, 7—8—9 Chişinău. Revista de sub patronajul Asociaţiei culturale „Cuvântul Moldovenesc" corespunde unei necesităţi imperioase pentru educarea şi culturalizarea populaţiei basarabene. Dar revista ne prezintă un material cu mult mai vast, făcând interesante expuneri, punând şi soluţionând pro leme din cele mai actuale şi utile. Partea literară se prezintă şi ea destul de simpatic, dar am dori ca în acest domeniu să se reliefeze mai plastic şi mai real spiritul şi sufletul specific al basarabeanului, care ne este foarte preţios în grădina culturii româneşti.

*

Rap. despre mersul com. ind. şi darea de seamă asupra activ. Camerei de Comerţ din Br. p. a. 1933.

Un serios şi documentat studiu, care nu face decât cinste autorului, D-lui Dr. N. G. V. Gologan, studiu ce cuprinde în cadrul situaţiei internaţional şi naţional economice, preocupările conducătorilor Camerei de Comerţ şi de Industrie din Braşov, instituţiune cu o vechime de aproape 100 de ani în serviciul comerţului şi industriei din judeţele Braşov, Târnava Mare, Făgăraş şi Treiscaune.

*

Buletinul Cărţii Româneşti. No. 9. Sept. 1934.

I. Al. B. L.

Note.

Intrarea Rusiei Sovietice în Societatea Naţiunilor trebuia realizată de mult! D-nul Litwinov a concretizat câteva mari principii: corelaţiunea statelor, oricare ar fi regimul lor; neamestecul unui stat în chestiunile altuia şi înfăptuirea păcii, realmente, prin fapte.

Subscriem şi noi cu aplomb aceste principii.

*

Ceea-ce caracterizează mai bine nepăsarea cercurilor noastre oficiale faţă de adevăratele valori ale ţării, este intenţia de a „pleca în lume", din cauza mizeriei, a curajoasei noastre paraşutiste cu renume mondial, Smaranda Brăescu.

*

In numărul viitor vom publica dări de seamă asupra unor lucrări a distinsului scriitor I. Gr. Perieţeanu,

*

† **Pictorul Cabadaev**. Abia părăsise Braşovul, după ce avusese, împreună cu soţia sa, o minunată expoziţie de tablouri, în oraşul nostru, pictorul Cabadaev, acest creator de artă, care a încântat ochii şi sufletele atâtor admiratori ai lui, ne-a părăsit pe vecie. Sufletul său va rămâne printre noi.

Odihneasca în pace!

*

Din lipsă de spaţiu vom publica în numărul viitor lista persoanelor cari au binevoit a da concursul lor preţios, material, revistei noastre.

Am crezut că cel ce semnează sub pretenţiosul „ERASM“ la „CREDINŢA“, va avea prudenţa să nu-şi dea pe faţă vulgaritatea, când ştia că-i este proprie, şi să păstreze cel puţin aparenţa unui intelectual. Ne-am înşelat. Vina este a noastră că i-am luat în seamă „atacul“ d-sale dela apariţia noastră, nebănuind „calităţile“ sale. Şi un proverb arab spune: „Glumeşte cu robul, îndată îţi arată dosul“.

Obişnuim să stăm de vorbă cu oameni inteligenţi şi cari păstrează buna cuviinţă. Dar cu acei cari bat câmpii şi pe deasupra îşi mai permit şi necuviinţe, nu putem sta de vorbă.

*

Facem un călduros apel la toţi oamenii de cultură şi de bine, la intelectuali, la scriitori şi ziarişti, precum şi la autorităţi să ne dea preţiosul lor concurs material şi moral, spre a putea apare şi dăinui în condiţiuni cât mai bune. Ţinem să se ştie că apariţia revistei este datorită aproape numai sacrificiilor celor din jurul ei.

CERCUL REVISTEI:

a) *Colaboratori:* Aurel P. Bănuț publ.; C. Bobescu, dir Conserv. Astra; V. Branisce, ziarist, fost senator; Ioan Brotea, ziarist; Dr. Liviu Câmpeanu, medic, publ.; Lucian Costin; Mihail Dragomirescu, prof. univ.; Al. Florea, preot, publ.; Ioan Ludu, preot, publ.; C. Mușlea preot publ ; Eft. Mărculescu, prof. avoc., publ.; Valer Maximilian, prof.-pictor; Aurel A. Mureșianu, publicist; Iuliu Negulescu, publicist; Dr. P.Nistor medic, Ecat. Pitiș, publ.; I. Prișcu, preot, publ.; Dr. T. Prișcu, medic; Dr. C. Sassu funcț. sup.; Oct. Șireagu, publ.; Petru I. Teodorescu, prof. publ.; Victor Tudoran, publicist.

b) *Sprijinitori:* Ing Baiu Crăciun, insp. silv.; i. p. Iancu Nan, farmacist; Dr. C. Oancea, medic; I. Pizo, preot; Aurel Radu, preot; Nicu Suciu-Sibianu, funcționar.

Tip. „UNIREA“ Braşov